

REHPA

Videncenter for
Rehabilitering og Palliation

**Aalborg
Kommune**

FONDEN

**ENSOMME
GAMLES
VÆRN**

MARGINALISEREDE LIVSAFSLUTNINGER

Håb og behov ved livets afslutning hos ældre
grønlændere i en socialt udsat position i Danmark

Få indblik i, hvordan du arbejder med håb og behov ved livets afslutning hos ældre grønlandere i en socialt udsat position.

Region Syddanmark

SDU

Ældre grønlandere i en socialt udsat position i Danmark er ekstremt marginaliserede. På baggrund af et forskningsprojekt har Aalborg Kommune, Fonden Ensomme Gamles Værn og REHPA udviklet en række opmærksomhedspunkter til ledere og fagpersoner i praksis, der arbejder med grønlandere i en socialt udsat position.

Viden om social lidelse

Den sociale lidelse hos grønlandere i en socialt udsat position væver sig ind i det samlede lidelsesbillede ved livets afslutning. Det medfører en stor risiko for at afslutte livet med unødigt lidelse, fysisk, psykisk, socialt og eksistentielt/åndeligt.

For at kunne lindre lidelse ved livets afslutning er det vigtigt at forstå de sociale faktorer, der har forårsaget lidelsen. Det kræver viden om og en forståelse af, hvordan psykologiske og kulturelle traumer, fattigdom og stigmatisering begrænser muligheder og påvirker den samlede livskvalitet ved livets afslutning.

Reel adgang til palliation

Den sociale lidelse forbundet med livet som grønlander i en socialt udsat position følger med ind i social- og sundhedsområderne og begrænser den reelle adgang til systemerne.

Der er behov for tilpassede rammer for behandling og palliation, der tager hensyn til mennesker, som ikke kender og kan navigere i danske system. Barrierer relateret til bl.a. tid og sprog kan mindskes, ved at fagpersoner opsøger og ledsager grønlandere i socialt udsat position.

Redskaber til identificering af behov for palliation bør afprøves, fx på bosteder, bo- og gadeteams, sociale plejehjem og i hjemmeplejen.

Alle faggrupper kan bruge SPICT™ og Surprise Question til at identificere behov for en palliativ indsats. Se hvordan på linket: bit.ly/3TzGCLL

Håb ved livets afslutning

Hverdagsliv, værdier og åndelighed er vigtige fokuspunkter for at finde ind til, hvor der er håb at finde ved livstruende tilstande. Afsæt tid og skab rum for fokus på dette.

Følgende spørgsmål kan guide dig:

- Hvilke spørgsmål relateret til livets afslutning er det relevant og muligt at drøfte med borgeren/patienten, og hvem skal tage dialogen?
- Hvilket socialt netværk har borgeren, og hvad kan netværket bidrage med ved alvorlig sygdom/svækkelse?
- Hvor er der håb at finde for den enkelte? (fx fællesskaber, mad, natur og åndelige aspekter).

Undringskultur og samarbejde på tværs

Der er brug for fortsat at arbejde med at bryde med stigmatisering og strukturel diskriminering af danskere med grønlandsk baggrund. Det kræver en undringskultur, hvis fokus er på undersøgelse og spørgsmål frem for vurdering af adfærd. Her er viden om og forståelse af de komplekse sammenhænge mellem sociale, kulturelle og sygdomsmæssige problemstillinger helt centrale.

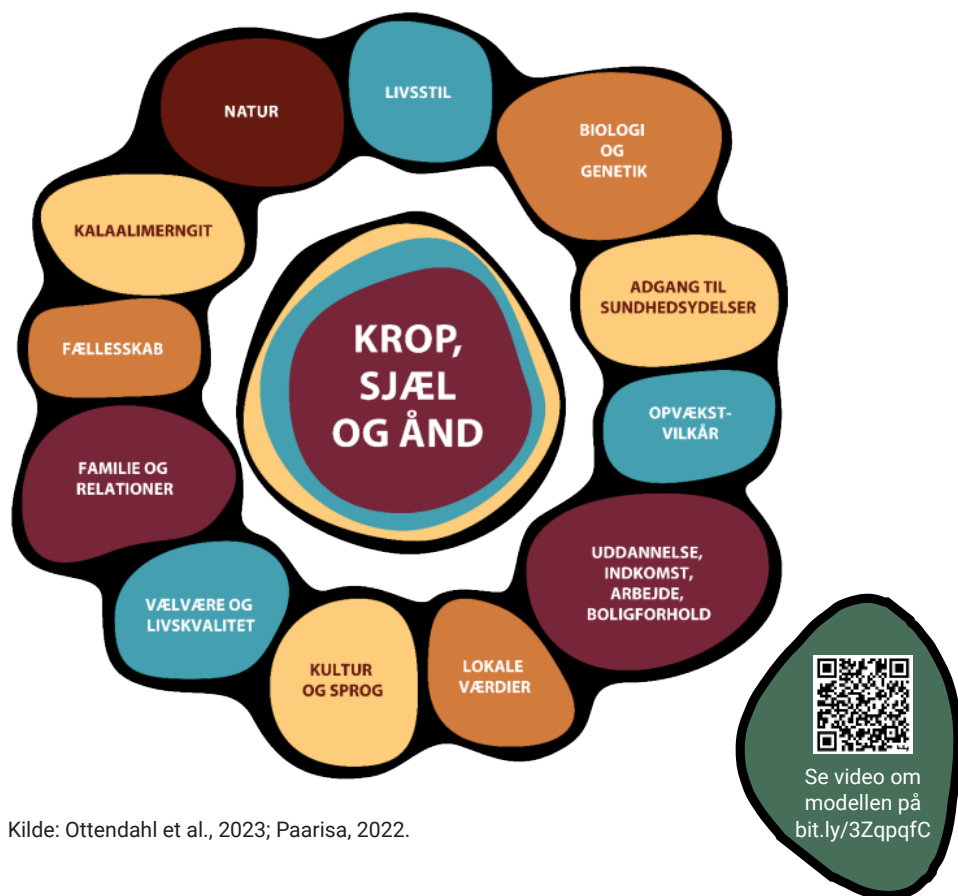
Reel adgang til en palliativ indsats for ældre grønlandere i en socialt udsat position kræver rammer tilpasset gruppens særlige behov. Det skal ske gennem samarbejde på tværs af forskellige tilgange, fagligheder og institutionelle kontekster. Disse bør arbejde sammen om at identificere og understøtte målgruppens behov.

Et fortsat samarbejde med civilsamfundsorganisationer er en vigtig byggesten til brobygning mellem målgruppen og social- og sundhedsområdet.

Inspiration fra grønlandsk sundhedsmodel

Den grønlandske kulturbaggrund er et vigtigt pejlemærke for, hvor der er håb at finde ved livets afslutning, og hvordan det kan understøttes. Den grønlandske sundhedsmodel *Peqqissuserput* (Figur 1) kan være en inspiration til, hvordan bl.a. åndelighed, fællesskab, natur, mad og traditioner kan være forbundne og af betydning for livskvaliteten ved livets afslutning.

Figur 1. Den grønlandske sundhedsmodel *Peqqissuserput*

Kilde: Ottendahl et al., 2023; Paarisa, 2022.

“
Tilde: *Man bestiller ikke andet end at gå til begravelse og begravelse. Hvem er så den næste ikke også. Det er sådan, når der er en, der dør, så dør de bare lige efter hinanden.*

Interviewer: *Hvad dør de af?*

Tilde: *Jamen, altså druk og tuberkulose, det er fordi, de ryger hash ikke også. Så kalder de det tuberkulose eller kræft! Der er så mange, jeg har kendt, der er kradset af. Det er sørgeligt, det er ikke til at holde ud at tænke på dem.*

Samtale fra socialt plejehjem

Det er vores identitet, at vi hører sammen, og vi kommer fra et sted, hvor den åndelige del har levet i mange år og er blevet glemt på baggrund af det danske samfund, som kom ind og overtog vores liv (...) Altså det korte af det lange, for mig er det naturen. Det er nok der, håbet kommer ind. Og selve naturen spiller en stor rolle i hverdagen for mange grønlandere. Det er der, hvor man mærker sig selv, det er der, hvor man hører stilhed, det er der, hvor man kommer ind til sig selv. Det er nok også der, hvor man henter styrke fra sig selv. Frem for opgivelse.

Socialarbejder med grønlandsk baggrund

”

Scan QR-koden
eller brug linket:
bit.ly/4df9oIJ

Få flere ansigter på grønlandere i en socialt udsat position og uddybet opmærksomhedspunkterne i rapporten.

Rapporten er et resultat af et samarbejdsprojekt mellem Aalborg Kommune, Fonden Ensomme Gamles Værn og REHPA, Videncenter for Rehabilitering og Palliation.

Forskningsprojektet er udviklet og udført i samarbejde med Aalborg Kommunes Center for Sociale Indsatser og Det Grønlandske Hus i Aalborg.